

PERSBERICHT

Nummer TvH-136
Datum 11 februari 2018
Inlichtingen bij T.H. van Hoek
(020) 205 16 00
thvhoek@eib.nl

Contact
Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl

Pensioensystematiek ongunstig voor huidige generatie ouderen

Tijdens de crisis is de koopkracht van de aanvullende pensioenen gemiddeld met ongeveer 8% afgenomen. Ook de komende jaren zal volledige indexering bij de huidige systematiek nog niet mogelijk zijn. De inkomens van gepensioneerden en zij die binnenkort met pensioen gaan zullen hierdoor opnieuw op achterstand worden gezet. Op lange termijn zijn er juist goede perspectieven voor welvaarts vaste pensioenen en bij een terugkeer naar bescheiden positieve reële rentes kan bovendien inhaalindexatie worden toegepast. De pensioenen kunnen dan weer sterker in koopkracht stijgen dan de lonen. Jongere generaties profiteren volledig van deze ontwikkeling, maar voor de huidige generatie gepensioneerden en zij die binnenkort met pensioen gaan is er onvoldoende tijd om (volledig) van dit herstel te profiteren. Daarmee zorgt de pensioensystematiek voor een kloof tussen de generaties, waarbij jongere generaties veel gunstiger perspectieven hebben dan de huidige generatie ouderen.

Dit concludeert het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) in de zojuist verschenen studie 'De vermogensgeneratie; Inkomens- en vermogensontwikkeling na pensionering'.

Goed perspectief op welvaarts vast pensioen

Het EIB heeft drie scenario's uitgewerkt voor de ontwikkeling van pensioenen en de vermogens van verschillende generaties van gepensioneerden in de komende decennia. De sleutel voor de ontwikkeling van de pensioenuitkeringen ligt bij de rente. In een midden-scenario met een kapitaalmarktrente van 3% kunnen de pensioenen niet alleen volledig worden geïndexeerd, maar is ook volledige inhaalindexatie mogelijk. Hiermee wordt dan ook het verlies aan pensioen als gevolg van de beperkte indexatie in de achterliggende jaren op termijn gecompenseerd. In een scenario met hoge economische groei en een kapitaalmarktrente van 4¼% kan naast een snelle inhaalindexatie ook een forse verlaging van premies plaatsvinden en kan de risicograad van de beleggingsportefeuilles van de pensioenfondsen worden verminderd.

Alleen in het geval van aanhoudend lage rentes is het beeld minder gunstig. Bij een kapitaalmarktrente van 1½% in de komende decennia kunnen de pensioenen na enkele jaren weer wel worden geïndexeerd, maar voor inhaalindexatie en/of premieverlaging is dan geen ruimte.

Grote verschillen: oudere generaties leveren in, jongere generaties profiteren

Voor de mensen die inmiddels zijn gepensioneerd of snel met pensioen gaan zijn sterk getroffen door het achterblijven van de indexatie in de achterliggende jaren. Deze groep levert een langdurige periode pensioen in, wat ook de komende jaren nog kan aanhouden. Jongere generaties profiteren juist van de vermogensopbouw bij de pensioenfondsen die ontstaat bij een terugkeer naar een positieve reële rente. De ruimte die hierdoor ontstaat kan worden omgezet in hogere pensioenen als de huidige jonge generatie later zelf met pensioen gaat. Dit roept vragen op over de intergenerationale verdeling. De beleidsvraag die zich daarbij voordoet is of niet te sterk wordt ingezet op risicobeperking voor jongere generaties, die juist goede perspectieven lijken te hebben op een kwalitatief beter pensioen in de tijd. De

keerzijde van deze risicobeperking is immers het langdurig inleveren van koopkracht door de huidige generatie ouderen. Aanpassing van dit beeld is mogelijk en zal dan moeten worden gezocht in aanpassing van de spelregels voor indexatie en de toepassing van rekenrentes.

Sterke vermogensgroei in de tijd

De particuliere vermogens (exclusief pensioenvermogen) van verschillende categorieën huishoudens blijven in de toekomst stevig toenemen. Dit geldt ook bij gematigde uitgangspunten voor de woningprijzen en overige vermogensbestanddelen. Zo bedraagt het vermogen in het midden-scenario voor de mediane alleenstaande ongeveer € 225.000. Voor paren bedraagt het mediane vermogen € 355.000. Het grootste deel van dit vermogen is eigen woningvermogen, waarover 70% van de huishoudens bij pensionering kan gaan beschikken. Het eigen woningvermogen neemt in de tijd sterk toe als gevolg van nominale huizenprijsstijging en aflossing van hypotheekschuld.

Ongelijkheid is een aandachtspunt

De kloof tussen huizenbezitters en huurders die nu al duidelijk zichtbaar is in de vermogensverdeling en in termen van vrij besteedbaar inkomen zal in de toekomst verder toenemen. Huurders zijn gemiddeld lager opgeleid en realiseren gemiddeld genomen geen betekenisvolle vermogensgroei in de tijd. Huiseigenaren realiseren een aanzienlijke vermogensgroei en zien de woonlasten na het veertigste levensjaar stelselmatig dalen in de tijd.

Ook geldt uiteraard dat niet alle pensioengerechtigden in gelijke mate profiteren van de gunstige perspectieven voor de pensioeninkomens. Zelfstandigen die zelf relatief weinig pensioen opbouwen en werknemers die gedurende een wat langere periode werkloos zijn geweest tijdens het actieve leven, komen op lagere vervangingsratio's uit dan voor de mediane werknemer het geval is. Dit geldt ook voor werknemers die moeilijkheden hebben om de pensioenleeftijd vitaal te bereiken, zoals voor verschillende zware beroepen het geval is. Deze kwesties vragen echter niet om generieke oplossingen, maar om differentiatie. Dit hangt onder meer samen met het kunnen loslaten van de doorsneepremie om zo maatwerk mogelijk te maken.

Pensioenvermogen en eigen woningvermogen: optimalisatie tijdens de levensloop

De analyses laten zien dat het gros van de woningeigenaren op latere leeftijd aanzienlijke vermogens zullen opbouwen, steeds lagere woonlasten gaan realiseren en op termijn ook weer goede welvaartsvaste pensioenen zullen hebben. Aan de andere kant van het spectrum wordt de toetreding tot de koopmarkt voor jongeren juist bemoeilijkt doordat deze minder mogen lenen op hun inkomen, meer eigen geld moeten inbrengen en ook nog eens de volledige hypotheek moeten aflossen binnen dertig jaar. Vanuit de levensloop bezien worden jonge huishoudens hiermee aangezet tot hoge besparingen, wat zich vervolgens uit in hoge vermogens in een levensfase waarin het nut van deze euro's minder groot is dan tijdens de opbouwfase van het leven. Dit vraagt om een betere balans tussen consumeren en sparen tijdens de levensloop en oog voor de samenhang tussen pensioenvermogen en eigen woningvermogen. Er zijn diverse goede mogelijkheden om een betere toegang tot de woningmarkt voor jonge huishoudens via de pensioenfondsen te faciliteren. Daarbij kan worden gedacht aan het inwisselen van toekomstig pensioen voor eigen woningvermogen, het beleggen van een stuk 'eigen pensioen' in een eigen woning en directe hypotheekverstrekking onder gunstige condities voor deelnemers aan het pensioenfonds. Bij de meeste van deze varianten is opnieuw het loslaten van de doorsneepremie een voorwaarde om dergelijk beleid te kunnen realiseren.

Van het rapport 'De vermogensgeneratie; Inkomens- en vermogensontwikkeling na pensionering' is een PDF beschikbaar.

Contact

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam

t (020) 205 16 00

eib@eib.nl
www.eib.nl

Pagina

2